

OPPLEVELSER FRA PWT ARTIC TOUR til Grønland og Island sommeren 09

Samling av reisebrev Jekke Liby sendte venner og kjente underveis på turen (noe redigert).

Flere bilder finner dere i bildearkivet (som vil bli lagt inn på nyåret)

*Etter reisebrevet til Jekke finner dere **resultatlistene** fra PWT-løpene.*

Link til resultatlistene fra Ilulissat er lagt inn på "riktig sted" i teksten.

Med skarp klar luft, sol og digre isfjell like rundt omkring, sender vi en hilsen som går i motvind hjemmover til dere – siden det helst blåser litt fra sørøst heroppe. Det er innlandsisen som skaper dette evige luftdrag ned mot kysten av vest-Grønland der vi nå oppholder oss. Isfjellene vi ser like utenfor byen vi bor i, Ilulissat, kommer fra UNESCOs listeførte fjord – den verdensberømte Isfjorden som daglig fører isfjell av dimensjoner ut til havet i en jevn strøm. Disse isfjellene kommer altså fra samme fjord som det som for snart 100 år siden (sannsynligvis) førte ut det berømte isfjellet som forårsaket Titanics forlis i 1912. Vi er blitt fortalt at det tar ca. 3 år for et isfjell fra Isfjorden å nå derfra og til Newfoundland. Vi fikk også vite at det nå er "krise" i turistnæringa på New Foundland fordi nesten ingen isfjell lenger når ned dit pga klimaendringene. Turistene vil jo se isfjell når de kommer dit!

Innlandsisen på Grønland er enormt stor og den er tjukk. Den kan på det tykkeste være over 3000 meter tjukk, og mye tyder på at Grønland består av to store øyer.

I dag gikk vi en 7 km lang fjelltur som startet i byen her. Den gikk langs Isfjorden store deler, så vi fikk se isfjell som var virkelig store, i drift. Vi hadde med niste og fulgte merka løype i det sårbare permafrost-terrenget. Vi tok mange fine bilder av såvel isfjell som natur, planter og mennesker. Seinere i dag, med start kl. 19.00, er det postplukk-orientering. Det betyr at vi skal finne og klippe på så mange poster vi klarer i løpet av henholdsvis 40 og 50 minutter. Mormor Tirill er tent og motivert for oppgaven som vanlig, hun sparte seg enda litt ved å korte inn en del km. på formiddagsturen – så der blir det nok full fart. Olav og jeg skal og leite etter disse postene.

Resultater fra postplukk-løpet: <http://www.iog.gl/AMO%202009/Resultatliste%20INTRO.pdf>

Vi snakket foresten med en grønlander inne på heia i dag – Olav og jeg – og det endte med at vi tok et bilde av ham også. Han fortalte at han likte å gå inn til Isfjorden og lese litt og fylle de indre lagrene med positiv energi. Han leste en gild bok som gjorde ham glad over livet, sa han. Han fortalte at han var den første grønlander som dro til Antarktis. Det gjorde han som 16-åring. Han jobbet nå i rekeindustrien inne i byen. Tidligere hadde han hatt hunder. Nå skjøt/fanget han sin egen mat vinterstid gjennom fiske og jakt. Til jul jaktet han gås. Han sa at det beste som fantes å spise var sel. Da smilte han over hele fjeset og sa vi måtte prøve det før vi dro igjen.

Her er midnattsol, så det virker i grunnen ikke som sola flytter så mye på seg. Den skinner og skinner og skinner.....

Tidevannet her oppe skiller visst flo og fjære med hele 4 meter – så det er et poeng å ta med i beregningen for dem som vil padle kajak. Vi skal ikke, men det er jo slik at vi ser at isfjellene

like utenfor byen stopper opp og glir utover igjen når tidevannet snur. Da vet vi at høyvannet er på topp.

Vi har det fint og koser oss på vandrehjemmet der vi bor. Vi steller oss mat selv og puster inn den skarpe lufta som kommer like fra innlandsisen og ned til oss. Her er fullt opp av grønlandshunder. De har hundehus og er bundet til kjetting mange på store områder. Vi må passe på ikke å gå bort til dem, for de er ”ville”, nært beslektet med ulven som de er. De hyler i kor som ulver innimellom og de ligger mye og sover mens de venter på vinteren og all sledekjøringa. Vi ser mange sleder og også snøskutere plassert rundt om her. Alle husene i byen har sterke farger. Det går mest i gult, blått, rødt og grønt – noen lilla og turkise finnes også, så det meste er temmelig annerledes enn hjemme.

Her er ikke noe trevekst, bare lav lyng som på Hardangervidda, så da vi gikk tur i fjellet i dag, kjentes det som å være mer enn 1000 moh. selv om vi bare var ca. 100 moh. Noen små fjellblomster så vi og de lyste jo opp i landskapet. Litt fugler er her også, små som ligner meiser og en og annen ternelignende. Jeg har også sett en sort fugl som synger sterkt og variert, men jeg vet ikke nå hva det er for en.

ILULISSAT

Isfjellene driver sakte mot nord og vi kan ikke riktig få sett oss mette på dem. Bare tanken på mengden av is som daglig kalver langt der innerst i fjorden gjør oss svimle. Breen som utløser dette heter Kangla på grønlandsk, på dansk heter den Jacobhavns isbre. Den er grønlands raskeste bre, med en bevegelseshastighet på hele 27 m. i døgnet. Isfjorden er 1200 m dyp og den er i dag en av de viktigste arbeidsplassene i Ilulissat, fordi det er her de sommer som vinter fisker hellefisk i store mengder.

Vi var på Isfjorden i 3 timer i dag med båt. Jeg tok både film og en hel del herlige bilder. Det er en helt spesiell stemning der ute blant disse mektige isfjellene: Lukten er is og lufta er skikkelig kjølig.

Byen vi er i heter Ilulissat, betyr ”isfjell”. Den ble grunnlagt i 1741 og har i dag 8000 sjeler. 3000 av disse er hunder, så da er det kanskje ikke så vanskelig å forstå hva hundene betyr for dem som bor her. Drar vi hit vinterstid, venter den ene sledeturen etter den andre på oss, for turismen er kommet til å stå ganske sterkt her etter hvert. De lever i en viss grad av turismen, noe som ikke er vanskelig å forstå når man ferdes her i disse helt utrolige omgivelsene.

I går gikk Olav og jeg på tur i grunnen hele dagen. Vi startet i butikkene. Så dro vi mellom alle de fargeglade husene opp mot det såkalte parabol fjellet. Det ligger like inntil byen og er ikke så høyt. Etter å ha knipset en drøss bilder på vei opp – det er jo motiver i absolutt alle himmelretninger – dro vi innover i heia for å leite opp de gamle der inne. Og tror dere ikke vi fant dem! De lå i en ganske allminnelig steinur, slike som det er mange av naturlig i terrenget her – og vi snublet over dem fordi vi visste sånn noenlunde hvor i terrenget vi skulle leite. Vi fant sikkert 15-20 graver, noen åpne og andre lukkede. Vi tok masse bilder og kikket med undring på at det som oftest var to og to hodeskaller med tilbehør i hver enkelt grav. Gravene lå i sørhellinga ut mot Isfjorden.

Vi spiste nista blant grinende hodeskaller og drakk sjokolademelk til. Deretter returnerte vi mot byen og trasket i lettgått terreng der vi skulle løpe åpent grønlandsk mesterskap seinere på ettermiddagen. Vi kom midt oppe i hundematinga på veien hjemover, så mange hunder ulte som ulver.

Åpent grønlandsk mesterskap

Men av en eller annen grunn var visst tida gått litt i stå der inne på heia, for plutselig møtte vi orienteringsløpere på vei mot start. Hjelp meg, sa jeg til Olav, nå er klokka mye! Og det var den. Vi hadde trasket det meste av dagen og sugd inntrykk som småunger, nå fikk klokka oss tilbake på jorda: Den var over fire, og starten skulle gå kl. fem.

Vi hilste blidt på alle som kom mot oss på vei til løpet og trasket stadig mot vandrehjemmet der utstyr og rett bekledning ventet på oss på et rotete lite soverom – som er vårt, alle tre. Vi kastet på oss o-fillene, slukte noen glass juice og strenet mot start. Vi rakk frem til ”fort mormor” (Tirill) skulle starte, men da ville Olav hvile etter å ha gått hele dagen. Dermed så vi henne ta seg opp de første kneikene fra start mot første post. Der ble hun borte...

Vi satt og så på starten en stund. Folk løp av sted i en jevn strøm, og vi hvilte oss. En halvtime etter mormor var det min tur, og jeg for av sted inn i den 14 poster lange løypa med briller nede på nesa og målrettet kompass. (Kompasset viste seg riktignok ikke å være særlig målretta, for det var gammelt og ikke i stand, men jeg lot meg heldigvis ikke lure og overtok styringa på måfå og gammel stedsans selv. Det gikk bra!). Jeg gjorde et kjempebra løp og vant klassa mi. I mellomtida hadde Olav hekta seg på mormor underveis, for ho var ikke fortere i siget enn at han tok utfordringa. Han hadde satt seg inne i terrenget ikke alt for langt fra start, og etter en tid fikk han se en gul skikkelse i kjent positur. Sikker ble han på at det var henne da han hørte pusten på god avstand. Han har jo kjennskap til den fra før siden han har hengt bak i tidligere løp da han var litt yngre. De kom seg greit til mål sammen og ikke så lenge etter kom jeg.

<http://www.iog.gl/AMO%202009/Resultatliste%20GM.pdf>

Det var kjekt å løpe og alle var blide.

Vi dro hjem og dusjet og gikk deretter rett gjennom byen til hotellet der Grønlandsk aften skulle være. God mat ventet og vi spiste oss gode og mette på reinsdyr, moskus, lam, hellefisk, hval, blåskjell, reker, mattak(skin/fett av hval), dampavkatt, sushi og en hel del til – bl.a. tørrfisk og ørret. Jeg drakk øl til – en lokal variant med krekling i. Da blir ølet mye mørkere å se på og smaken blir endret mot kryddersmak. Godt.

ARTIC MIDNIGHT ORIENTEERING

Vi skal løpe nattløp kl. 24.00 natt (midnattsol) til lørdag i et utrolig flott fjellterreng. Løpet gikk godt for meg og bare 7 menn løp denne løypa fortere. Det resulterte i at de satte meg opp på mennenes resultatliste, for de trodde ikke at jeg var dame, da. Vel, vel. Det var jo litt morsomt. Men litt irriterende var det at jeg hadde joggesko og ikke o-sko. Da utforbakkene kom ca. halvveis i løpet, fikk jeg problemer med de glatte skoene. Jeg måtte løpe forsiktig og se de spreke karene suse fra meg nedover de utfordrende liene.

Løpet var 10 km. Og var skikkelig krevende løpsmessig. Da vi nådde det høyeste punktet på løypa, som var på en fjelltopp – møtte de oss med teltleir og godt humør, benker dandert med løpsdrikke og masse forskjellig snadder å fylle lagrene med. <Der var både sjokolade, banan, kake og eplebiter, kaffe og saft.

Da vi endelig kom i mål nærmere kl. 02, ble vi servert en masse lekre retter. Vi fikk blant annet moskussuppe!. Vi kunne velge enda 4 slag god hjemmelaga suppe og ellers ulikt drikke og kaker mm. Mange barn og voksne grønlandere yret omkring. Det var mange oppe for å være med på moroa. For oss var det hyggelig med så mye liv langt inn i de små timer. Mamma og Olav var også på beina. Mamma hadde vondt i halsen og sto over selve løpet, så Olav og hun var med til start og så oss av gårde – og holdt det deretter gående like lenge som oss som løp. Vi tørnet i seng i 3-tida.

<http://www.iog.gl/AMO%202009/Resultatliste%20AMO.pdf>

INNLANDSISEN

Neste dag dro vi til Eqi – inne ved en brearm som er skikkelig stor og spennende – ca. 5 mil nord for Ilulissat. Vi tok båter dit, og ble sortert på to ulike båter. Båten min skulle bruke 6 timer, for det var ei gammel fiskeskøyte. Mamma og Olav kom i en annen som bare skulle bruke 3 timer.

På veien inn med båt var det mye vakker natur å skue og kyster nærmest tomme for folk og ikke en eneste bilvei, selvsagt. Vi passerte kun ett tettsted med 60 innbyggere. De levde stort sett utelukkende av hvalfangst, leste jeg meg til. Vi møtte mye is og måtte ta det temmelig rolig en stund. Det var spennende og spektakulært selvfølgelig å ha isen slik tett inntil oss. Ikke bare synet gjør at endorfinene svever inn i blodet vårt og gjør oss oppstemte, også lukten av kulde og is. Det er en magisk god lukt, slik jeg oppfatter det, og det virker sterkt på meg.

Kanskje ikke alle har det slik, men jeg reagere når naturen er tett på slik – derfor satt jeg ute store deler av båtturen og kledde meg heller godt.

I Grønland bor det nå ca. 56 000 mennesker totalt. Langs vestkysten, der også Ilulissat ligger ca. midt på, finnes det til sammen 10 små flyplasser fordelt nedigjennom. Nord i landet finnes ingen flyplasser, og langs hele østkysten kun 2. Så alt tyder på at vestkysten er den mest gjestmilde for mennesker.

Ilulissat er Grønlands 3. største by med 4-5 000 mennesker. Jeg er så glad for å ha fått se denne utrolig spennende plassen med så mange muligheter for å oppleve natur.

Da vi nådde Eqi, var alt Olav og mamma fremme. De skulle være på Eqi i hytteleiren der og kose seg med å skue den fantastiske breen på nært hold et døgnns tid, sammen med en stor gjeng fra PWT. De var med båt inntil isen og fikk oppleve mange brekalvinger. Neste dag gikk de en 4 timers tur tur-retur breen og hadde med niste. Deretter returnerte de til Ilulissat med båt igjen.

Vi andre, som skulle på den harde turen, begynte å gå oppover mot innlandsisen umiddelbart da vi nådde Eqi. Vi steg 400 høydemeter inn til leirplassen vi skulle ha, og nådde den i disig og tungt vær vel 3 timer seinere. Da var kl. 21 og vi rigget til leiren som bestod av 3 store lavvoer som vi hadde båret med oss. Mens vi ventet på at den siste båtgjengen skulle komme, de lå 2 timer etter oss i løypa, samlet vi ved fra gammelt trevirke som lå i terrenget etter franske ekspedisjoner på 50-tallet. Vi hadde pølser og stappe, men manglet kokekar inntil de andre kom. Pytt,pytt. Vi var jo på villmarkstur da!

Plutselig kom sola delvis gjennom tåka og det ble så vakkert. Opp med kameraet igjen.....Like etter kom de andre og vi fikk fart på både matlaging og bål. 24 stykker var vi, og snart fikk vi oss en snaps også. Eller var det to? Eller var det ikke tre!! Det ble i hvert fall straks mer liv og låt i oss - og enkelte av oss fikk ikke noe behov for å krype til køys nå som vi kunne fly litt i midnattsola som lyste inn over et vakkert fjellvann og forgyldte alt rundt oss. Vi bare MÅTTE få det med oss, og holdt det derfor gående til kl 2.

Neste dag var det selvfølgelig vi natte-ranglerne som var først oppe! Vi måtte jo følge turlederens eksempel. Kjell Einar tente bål og laget havregrøt til alle, jeg hentet vann i bekken flere vendinger og gned litt søvn av øynene.. Kaffe fikk vi også kokt og så var vi skikkelig blide, tross meget smale øyne.

Kl. 9 bar det av sted op og inn mot innlandsbreen. Jeg tok noen kliv opp lia og fikk knipset litt bilder av de andre. En time seinere nådde vi breen og vandret i noen timer innover i slak stigning. Det var makeløst og lignet innimellom Hardangervidda om vinteren. Likevel: Mye gjorde at vi skjønnte at dette var Grønland – ikke minst størrelsen på det vi så av både vidde og fall, sprekker og brebækker. Vi så også fjordarmen langt der borte.

Det var ikke noen farlig del av breen, så vi gikk ikke i tau. Følte meg ydmyk ved tanken på naturkreftene som slumret rundt oss på alle kanter. En bre er jo levende, om den ligger der aldri så taus.

Innimellom stoppet vi og fikk litt informasjon av turlederen. Han hadde vært på ekspedisjon og krysset rett over i motsatt retning for en del år siden, Vi fikk forståelsen av hvor enormt stor breen er og hvor langt det er over til den andre siden. Ikke noen helgetur det, nei! (.....) Mens vi stod der og lyttet, rant bilder fra hans lysbildeforedrag noen kvelder i forkant oss i hu. Jeg kunne levende forestille meg slitet og spenningen en ekspedisjon over innlandsisen utløste. Å, så magisk!

Skulle gjerne vært med på noe slikt! Slit og strev er greit, bare det ikke medfører at jeg må fryse og bli iskald på fingre og tær, (for det er ille, synes jeg).

Vi hadde med stegjern som vi først fikk bruk for da vi gikk ned et sprekkrigt sted mot slutten av nedstigningen fra selve innlandsisen. Derfra var det enda et godt stykke på snaufjell tilbake til leiren. Turen tok 6 timer. Da vi nådde leiren, var lavvoene blåst ned, men stoppen i leiren ble ikke lang. Vi rigget bare ned leiren og pakket den på oss, spiste og drakk litt og returnerte mot Eqi 3 timer unna. Det var nydelig vær, så nedturen var herlig, selv om beina begynte å bli tyngre. Jeg somlet og koste meg i det vakre været og tok fine bilder underveis.

Vi rigget leir i Eqi og fikk oss faktisk en pils hver i turisthytta der. Deretter laget turlederen mat på stormkjøkkenet – og den bestod i nudler med litt bogskinke oppi. Det smakte utmerket og fylte hulrommet i den lille magen.

Så la vi oss og prøvde å få sove, for vi skulle opp kl.03 igjen for å ta båten tilbake til Ilulissat der vi skulle med et fly temmelig tidlig på morgenen. Pga. isen, var skipperen hissig på at vi kom oss tidlig av sted så han kom allerede kl halv ett på natta.

Jeg sov ikke, og da båten kom var det å rulle sammem soveposen og tørne ut i all hast. Det var en vakker natt med midnattsol og isfjell i skjønn kombinasjon. Vi var på godt humør vi 12 som skulle nå flyet og båtturen tilbake til byen var minneverdig selv om vi hadde sandpapir i øynene.

VI FLYR SØROVER

Det viste seg at vi fikk så god tid at vi rakk å gå hjem til vandrehjemmet og dusje og skifte. Jeg vekket Olav etterpå og vi dro til flyplassen 5 km unna. Vi fløy og jeg tok fine bilder ut vinduet i klarværet. Vi landet i Nuuk – hovedstaden i Grønland. Der skulle vi videre på kvelden når resten av gjengen kom med et senere fly. I mellomtida skulle vi gjøre byen, noe Olav gledet seg til.

Men det gikk ikke helt etter planen, nei!

Vi koste oss på kaffebar og fikk oss mat sammen med en gjeng. Vi tok oss en tur i noen butikker og kikket, men så kom regnet og vinden mer og mer.

Vi dro samlet tilbake med buss til flyplassen. Der blåste det slik at det kvein i dørene. Vi sjekket inn og satte oss ned – mens været bare ble verre. Snart gikk regnet vannrett og flaggene stod stramme på stengene. Vinden fikk vannet på bakken til å løpe sidelengs i et veldig svisj. Vi begynte å ane uråd.

Over høytaleren sa de at alle fly var innstilt pga vinden.

Javel. Da var det bare å få ut bagasjen igjen og returnere til Nuuk og finne seg overnatting. Vi kom til et hotell og der var det storveis med dobbeltrom til Olav og meg og DEN gode middagen. De andre, bla mamma, som skulle kommet i går var blitt igjen i Sisimiut, der flyet mellomlandet. Når de kom seg videre var uvisst

Vi sov godt og dro ikke til flyplassen med det samme neste dag, for flyene gikk enda ikke-været var for dårlig.

Nuuk er det samme som Godthåb – hovedstaden i Grønland.

Det bor ca. 56 000 mennesker i Grønland. Av disse lever rundt 16 000 i Nuuk. Det kan godt være byen er vakker i solskinn, men det var ikke så lett å få det inntrykket slik som det regnet og blåste på oss.

Vi sto opp etter det behagelige oppholdet på hotellet og gikk en tur på museum. Det mest underlige var nok mumiene. Mumifiserte, utelukkende pga det tørre klimaet som rett og slett hadde latt dem tørke ut. De var vindtørkede som tørrfisk og så ut som stivt pergament. Det gjorde inntrykk å se dem, siden de var så godt bevart. Men sterkest inntrykk gjorde det lille barnet på ½ år, for det hadde bevart noe småbarns-nusselig over ansiktet sitt, og også i kroppens buede form, som gjorde synet av det litt følelsesladet for meg.

Mennesker som døde for 500 år siden er jo historie, gammel historie, normalt sett. De finnes ikke lenger i verden på noen som helst materiell måte. Plutselig står jeg der og ser på mennesker som levde for 500 år siden og som har et uttrykk som jeg blir beveget av. Jeg kikker liksom inn i noe hellig, noe jeg ikke bør foreta meg så mye med – bare la synke inn og få være i fred.

(.....)

Vi fikk beskjed om å møte opp og ta bussen tilbake til flyplassen. Flyene skulle igjen begynne å gå.

Og det gjorde de, men siden de fleste av oss hadde charterfly, ble vi nedprioritert, siden Grønland sitt flyselskap kun har en stall bestående av 6 fly. De 6 flyene var i tillegg ikke hos oss i Nuuk, for der var det ingen. Da et fly ble satt opp til Narsarsuaq litt ut på ettermiddagen, viste det seg at vi ikke skulle få ta det, for våre navn fantes jo ikke på de rette listene. Vårt fly var jo innstilt dagen før og dermed kom vi visst sist i køen. Imidlertid fantes det 16 andre nordmenn på listen over aktuelle passasjerer – og de nordmennene var bl.a. mamma, som hørte til i vår flokk, men som da befant seg der de hadde strandet i uværet, en hel del mil lengre nord. Å nå et fly de hadde plass på, var ikke akkurat særlig mye mulig!

Reiselederen vår, Jørgen, påpekte dette, men dama bak skranken var steil og firkanta. De rette personene med de rette navna måtte innfinne seg dersom noen av oss skulle få fly. Vi var 16 stykker og akkurat mange nok til å overta plassene for de 16 som enda ikke var nådd til Nuuk, men det argumentet prelltet av som vann på ei gås. Reiselederen vår prøvde å få dem til å forstå at det eneste fornuftige var å la oss bruke de tomme setene for vennene våre, men nei.

Det kom et vaktskifte 5 minutter før flyet skulle gå, og hun var gammel og seig. Der møtte vi ei som forsto at det gikk an å lempe litt for å få flyt i trafikken. 5 minutter etter at flyet skulle ha lettet, fikk vi 16 plutselig beskjed om at flyet ventet på oss. Vær så god ta plass!

Da vi kom om bord, viste det seg at flyet slett ikke var fullt. Vi strålte av lettelse. Og satte oss ned. Dramatikken var likevel ikke over: Etter at sikkerhetsrutinene var unnagjort, startet flyet den ene propellmotoren etter den andre. Jeg satt slik at jeg så ut på propellene, og vi hadde litt galgenhumor rundt at den ene ikke startet. ”Vi kommer rett hjem til Norge hvis han tar av slik som det er nå, for da

vil han stadig dreie mot øst.”. Andre morsomheter var at: ”Han kan jo slå av den ene av de to motorene på den andre siden også, og dermed komme i balanse med bare en motor i gang på hver side”. Ikke før hadde vi lirt av oss disse morsomhetene, så sa de over høytaleren at vi måtte forlate flyet pga. tekniske problemer!

Jeg huket like godt tak i piloten, en blid og ung danske, og spurte ham hva som sto på. Han sa at vi skulle fly om en halv time, for det var bare kondens som var problemet. Det hele løste seg ved å skifte ut en ”start-boks” der tenninga satt til den aktuelle propellen. Jeg tillot meg å spørre om en propell plutselig kunne slutte å gå i luften pga kondens, men det kunne ikke skje, sa han. Jeg fortalte at vi hadde vitset med at vi kunne ta av med bare to tente propeller og kjøre halv fart. Det lo han godt av. Så sa han noe klokt før han gikk: ”Det er frivillig å ta av med et fly, men det er obligatorisk å lande!”.

Vi tok av en halv time seinere og landet etter to timer helt sør i Grønland, i Narsarsuaq. Der bodde ikke mange menneskene, og de som bodde der bodde langs flystripa i lange 3-etasjes blokker som lignet rekkehus. Der var en butikk og en skole – ellers intet utenom noen lekeapparater på utsiden av skolen. Ungene vi så hadde sykler og syklet konsekvent uten hjelm, akkurat som i Ililissat.

Enda var ikke de andre kommet, mamma og de. De hadde riktignok tatt av mot Nuuk, men greide ikke å lande og gikk isteden til Kangerlussuaq lenger nord og inne i landet. Disse 40 personene fikk en ekstra natt der. De ville ikke ankomme før neste ettermiddag, fikk vi vite.

SØR-VEST GRØNLAND

Neste dag skinte sola og det var deilig temperatur.

Vi dro etter frokost til båthavnen der to båter ventet på oss. Nå skulle vi over fjorden og inn til Gardar, en boplass som nordmenn først etablerte på 1000-tallet, like etter at Eirik Raude hadde funnet ut at dette var plassen for nordmenn og islendinger å utvandre til, dersom en trengte litt armslag. Gardar heter nå Igaliku. Det ble etter hvert nordboernes bispesete - grunnlagt i 1124. Bispesetet var stort og mange nordmenn og islendinger fartet dit. I dag bor det 15 mennesker på denne vakre lille plassen, og bare ruinene står igjen etter den en gang så imponerende bispegården som hadde hele 14 rom.

Vi koste oss en god stund der og fikk servert pannekaker av en islending på det lille vandrehjemmet. Så dro vi tilbake til båtene og over fjorden igjen hjem til hotellet. Da mamma og de andre ankom i 19-tida, bar det rett på suppefest i nabolaget. Vi spiste suppe og sang sanger. Det var koselig igjen å være samlet alle mann, 60 stykker.

Sammenlignet med Ilulissat, ligger Narsarsuaq ganske mye lunere til og i et ganske annet landskap. Vi fikk beskjed om at vi neste dag skulle møte i havna kl. 10 til avreise mot Brattalid. Det så vi frem til.

Vi våknet til en nydelig dag og trasket bortover de to kilometerne til båthavnen og hadde rustet oss ut med o-tøy, badetøy og klær for resten av dagen. Kamera og videokamera var også med.

Vi var vel heldige som fikk slikt fint vær når vi skulle innta Brattalid – Eirik Raudes plass rett på andre sida av fjorden i forhold til hotellet. Brattalid heter nå Qassiarsuk. Der bor i dag 100 mennesker og sauehold er det som drives i stor stil. De 18 som holder buskapsflokker har et gjennomsnitt på 400 dyr hver – noe som gjør Qassiarsuk til grønlands største saueholdsbygd.

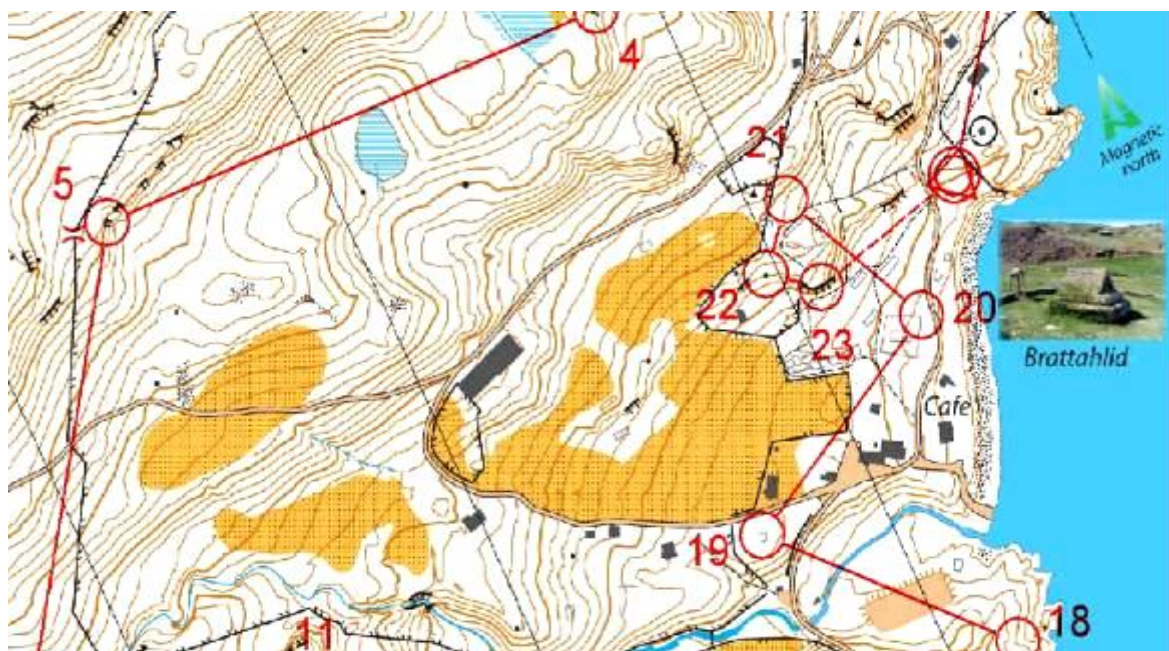
Det første som slo oss da vi gikk i land var hvor frodig der var! Grønt gress pyntet med store mengder smørblomster og løvetann ga oss dette skjønne inntrykket. Fra brygga og inn mellom husene, gikk en grusvei med helt rød grus, det også flott å skue. Vi gikk opp til plassen der det historiske o-løpet skulle avholdes, med kart laget for vår spesielle anledning. Tenk å være de første som løper orientering på Brattalid!

Oppe ved samlingsplass satte vi oss ned og nøy den fantastiske utsikten som vi visste at Eirik Raude en gang hadde gjort det. Ikke rart han valgte denne plassen, her bakkene var så frodig grønne og en bekk med friskt kildevann gled ned fra heia og ut i bukta like nedenfor hustuftene. Tjodhilde, kona til Eirik visste nok åssen hun ville ha det da hun fikk satt opp en bitte liten kirke der på haugen. Eirik var ikke glad for det, for han syntes Jesus var en ordentlig spjæling. Og i følge sagaen var det Tjodhild som egentlig kristnet grønland ved å nekte å gå til sengs med Eirik før han og hans folk var kristnet.

Leiv var skikkelig barsk og eventyrlysten, så når han hørte historien til Bjarne Herjolfson om et land han hadde sett langt i vest, dro han iveri og fant Vinland og oppdaget dermed Amerika. På Brattalid satte de opp en flott statue på et høydedrag i år 2000, til minne om Leiv Eiriksson.

Vi sprang o-løp i et flott terreng og badet deretter i fjorden, med isfjell i bakgrunnen! Det var forfriskende. Deretter ventet vi i sola mens vi så oss rundt – bl.a. gikk Olav og jeg opp til Leiv Eiriksson og hilste på. Han hadde nok med å skue utover den vakre bre-blå fjorden, men Olav plukket løvetann til ham og dekorerte ham med en stor bukett i nevene hans.

Så kom Tjodhilde i full mundur og nøklene ringlende fra beltet. Hun var myndig og streng, men riktig beleven og talefør. Vi lyttet til historiene hennes om livet på Brattalid i vikingtida og så hadde vi fest, vikingblot i og ved rekonstruksjonen av Eirik og Tjodhilds langhus og kirke. Det var all slags mat som vikinger spiste på gården – og det smakte godt. Jeg åt også tørrfisk som var skåret i fine tynne lag. Reinsdyrsuppa var god og brødet ovnsbakt. Vi drakk ikke mjød til for det kunne ikke de gamle vikinger brygge uten korn. (Men vi fikk moderne Carlsberg isteden)

Vi dro hjem i kveldinga og fikk med oss et o-kart på rommet for o-løpet tidlig neste morgen. Vi kunne starte når vi ville, det var bare å aktivere brikken vår på et startstativ og gjenta registreringen under veis og i mål. Pga. det dårlige været og forsinkelsene vi hadde hatt, ”presset” vi inn dette o-løpet tidlig på morgenen før avreise. Alternativet hadde vært å droppe det, men det ønsket vi jo ikke.

Det var en vanskelig løype med mye stigning og poster lagt i et terreng fullt av kronglete dvergbjørk. Kom en inn i dvergbjørkfeltet var det rett på tryne – omtrent ugjennomtrengelig. Så det gjaldt å orientere seg mest mulig utenom.

Jeg løp visst veldig bra, for kun en mann var så vidt foran meg av alle som startet. Jeg hadde riktignok bommet på en post, men ikke så mange minuttene.

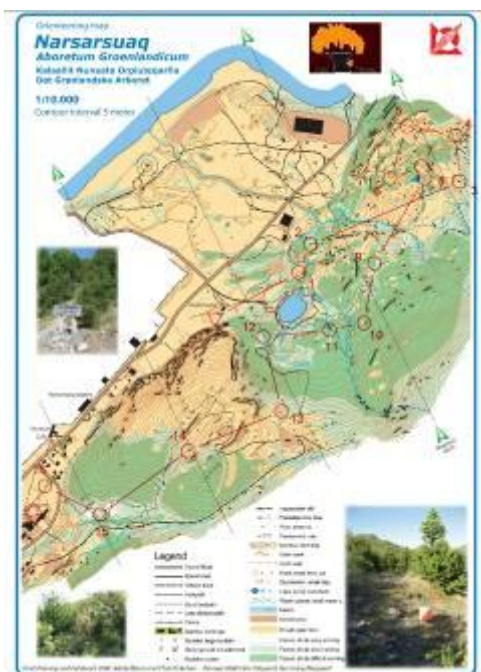
Så forlot vi Narsarsuaq, et tettsted som opprinnelig ble etablert som base for amerikanerne under 2. verdenskrig. Narsarsuaq betyr oversatt fra grønlandsk: ”Den lange sletta”. En gang lå breen der og gnog. Da den trakk seg tilbake, kom slam fra breen til å bli liggende igjen helt flat og jevn. Landskapet rundt er fjell og daler, så det er en ypperlig flyplassbeliggenhet på bre-sletta.

Amerikanerne opprettet et hospital under 2. verdenskrig med 600 senger. Etter krigen ble amerikanerne igjen i Narsarsuaq og under Korea-krigen ble hospitalet utvidet til 1000 sengeplasser for hardt sårede amerikanere som var så lemlestet at deres overordnede ikke ville sende dem direkte hjem til Amerika. De var redde for at krigsmoraleen ville vakle hvis folk fikk se hva krigen gjorde med soldatene deres. Dermed var det ikke få sårede soldater som endte sine dager på hospitalet i Narsarsuaq. Basen ble nedlagt i 1958.

På flyet til Island kunne vi kikke rett ned på innlandsisen og vi tenkte på alt vi hadde opplevd og var så takknemmelige over det.

ISLAND

Vel 2 timer seinere nådde vi Reykjavik. Vi mistet to timer, siden vi reiste mot sola, så plutselig hadde vi kommet til ettermiddagen! Men vi var jo yre og opplagte, så det passet bra med nok et o-løp før kvelden. Vi stilte opp til avtalt tid og løp som gærninger i det stifulle terrenget inntil byen. Jeg syntes det var litt vanskelig og bommet en hel del, men gildt var det lell. Og det er jo ikke ofte en løper 2 løp på en dag på to forskjellige kontinent.

Flesteparten bodde her hvor løpet gikk, på Hotel Loftleidir. Men en gjeng bodde på Floki Hotel 2 km nærmere sentrum. Vi ruslet dit, dusjet og gikk ut på byen for å spise middag. Vi fant en gammeldags restaurant i 3. etasjer som var svært stemningsfull – med levende lys og levende musikk. Olav ville gjerne ha pizza sammen med Catrine. Vi andre rundt bordet valgte oss lammesteik. Vi koste oss ordentlig før vi dro ut og fant en annen gjeng av oss, som hadde spist på et sted i nærheten.

Det begynte å bli seint, men hvem var vel trette! Vi hadde to timer mer å gå på enn klokka skulle tilsi, så en hel del av oss dro på byen for å oppleve Reykjavik en sein lørdagskveld. Olav og mamma dro hjem, mens jeg ble med på byen. Vi hadde det ordentlig hyggelig og hastet ikke med å legge oss. Det ble jo heller ikke mørkt, så da var det jo ingen grunn til å haste i seng. Vi var faktisk innom mange steder utover kvelden, for vi ville se hvordan en lørdagskveld artet seg der i landet. Jeg tok meg også en tur opp i en lyktestolpe for å få overblikk, noe som visst var populært, for det vanket applaus. Vi svingte innom to utesteder der det var svært langhåra og skinnkledde folk. De klappet da de så oss vanlige strene inn. Vi fikk også smake en islandsk drikk som er viden kjent, nemlig en ”svartedøden”. Legg til islandsk uttale, så blir det noe slikt som: ”Svartadaudi” (den siste d skal uttales som th på engelsk omtrent).

I følge islendingene skal man drikke denne akevitten temperert for å kjenne den gode smaken – og den passer ypperlig til havkatt (som uttales: haukatt på islandsk). Steinbit på norsk

Neste dag dro vi på eventyr innover på Island.

Vi dro en time nordover og fikk se utrolig mye fint landskap, vidstrakt, frodig og karrig om hverandre. Fargene var utrolig vakre. Å se innover i slike store landskapsrom er ganske magisk, synes jeg – og lysten til å rii innover på islandshester i ukevis, meldte seg. Så det får bli neste store prosjekt, tror jeg.

Vi dro med oss et regnskyl de første kilometrene vi kjørte, men det slapp taket i oss da det skjønte at vi kom i fredelig ærend. Islendingene er ganske overtroiske fikk vi vite, og de vil helst holde seg inne med småfolket i naturen og med naturkreftene rundt seg. Kanskje det ikke er så rart, når vi tenker på at de bor rett oppe på en platerygg i jordoverflaten som stadig er i aktivitet.

Vi kjørte forbi en bygd der det nylig hadde vært et kraftig jordskjelv. Folk er ikke mer skvetne enn at de fortsatt bor der, også dama som kom inn på kjøkkenet om morgenen etter jordskjelvsnatta og fant en elv rett gjennom rommet!

Vi kjørte gjennom et landskap som var reint vulkansk. Guiden fortalte at dette landskapet hadde fått navnet ”kristenmannssletta”. Grunnen var at det for 1000 år siden ble vedtatt at Island skulle bli kristent – og akkurat da vedtaket var gjort, kom et vulkansk utbrudd som resulterte i denne store sletta av vulkansk stein – et kjempestort område. ”Nå gråter de gamle gudene gledestårer” sa de som gjerne ville ha inn den nye religionen.

Vi stoppet ved Gullfoss. Den er mektig med sitt fall på 32 loddrette meter. Gullfoss går etter fallet inn i en 2,5 km. lang kløft der den renner videre nedigjennom og ut mot havet. Kløften er 70 m. dyp og et dramatisk skue.

Etter det, dro vi videre og kom til Geysir. Geysir er i dag blitt gammel og vil ikke aksjonere, så det er godt at ungdommen Stokkir slår til nå, med 4-5 min. mellomrom - og sender sine hete kaskader av vann 25-30 m. opp i lufta.

Den gamle, Geysir var virksom helt fra 1300-tallet, så den har gjort mange spruter. I år 2000 var det et jordskjelv 50 km. lenger sør som fikk Geysir til å våkne igjen, etter mange puslete år - men den er nå rolig. Den unge Stokkur samler turister og det er et mektig skue når den spruter. Litle-Geysir er der også, men han er fortsatt puslete...

På ettermiddagen dro vi videre mot Blå Lagune (Blue Lagoon). Landskapet rundt her viste svovelpregede stein, sorte og ru i hauger på en diger slette – stein etter vulkansk aktivitet. Midt i dette ”dødens landskap” fikk vi øye på den Blå lagune.

Egentlig var det under arbeidet med å anlegge dampkraftverket ”Svartengi” at lagunen oppsto. Etter å ha boret ned de ca. 2 kilometrene, slik man pleier å gjøre for å få fatt i dampen og sette den under trykk, så traff man på oppvarmet saltvann, blandet med grunnvann. Denne blandingen var svært gunstig å bade i, viste det seg – siden den holder 35-40 grader og er rik på mineraler som huden vår trenger.

Hver time leder kraftverket 1000 tonn overskuddsvann inn i lagunen i et evig kretsløp. For oss mennesker er det bare å betale og hoppe i. Det er aldeles herlig å bade ute i svovellukt og varm damp og herlig å stikke hodet opp og svømme rundt. På bunnen er det sort sand som beina subber i. Olav sjekket det, ved å dykke ned å hente noe opp. Ingen steder er det dypere enn at voksne lett kan stå. Vannet er helt ugjennomsiktig pga. den sterkt lysende turkise fargen som lagunevannet har.

Vi hadde altså en utrolig innholdsrik dag.

Så vel hjemme i Reykjavik igjen, samlet vi som bodde på Floki oss til hageparty.

Hagepartyet markerte slutten på reisen: Neste morgen skulle vi hjem til Norge.

Jeg er imidlertid fortsatt langt inne i den uvirkelige virkelige drømmen av en ferie. Den fyller lagre og rom overalt i meg, kjennes det ut til. Deilig og stort. Jeg er sikker på at hit må jeg igjen – det er magisk.

Mange klemmer fra en proppfull av inntrykkmett: Jekke.

RESULTATER FRA LØPENE PÅ SØR-VEST GRØNLAND OG ISLAND ER LAGT SOM
EGNE LISTER PÅ PWT`s HJEMMESIDE